

Sygnatura akt *IC 916/15*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Hreczańska-Cholewa

Protokolant: Marzena Okupniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 1 marca 2016 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa **S. Ś.**

przeciwko **Skarb Państwa - Aresztowi Śledczemu we W., Skarb Państwa - Zakładowi Karnemu (...)**
we W., Skarb Państwa - Zakładowi Karnemu w S., Skarb Państwa - Zakładowi Karnemu w S.

o zapłatę

I. zasądza od strony powodowej Skarbu Państwa – Areszt Śledczy we W. i Zakład Karny (...) we W. na rzecz powoda S. Ś. kwotę 2000 zł ;

II. dalej idące powództwo oddala;

III. nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt IC 916/15

UZASADNIENIE

Powód S. Ś. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Aresztu Śledczego we W., Skarbu Państwa – Zakładu Karnego (...) we W., Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w S. i Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w S. kwoty 120 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wydania wyroku do dnia zapłaty i kosztami procesu.

W uzasadnieniu powód wskazał, iż w okresie od dnia 18 maja 2011 r. do dnia 4 maja 2015 r. pozwany nie zapewnił mu warunków bytowych, które prawo nakazuje zapewnić osobie izolowanej. W trakcie pobytu w Areszcie Śledczym we W. powód przebywał w celach, które nie powinny być dopuszczone do użytkowania. Powód przebywał w celi 15 osobowej przeludnionej z jednym sedesem sanitarnym i jednym zlewem, które były oddzielone prowizorycznym parawanem z prześcieradła. W oknie jednopoleciowym brakowało szyb. Temperatura w celi w okresie zimowym nie przekraczała 15° C, a w okresie letnim przekraczała 30° C z braku wentylacji. Jedzenie miało niewłaściwą gramaturę. Jakość wydawanych posiłków, a w szczególności obiadów, była w stanie nieprzypominającym posiłków podawanych w jadalni. Nie było dostępu do ciepłej wody. W Zakładzie Karnym (...) we W. powód przebywał w celach przeludnionych i zdewastowanych. Kąćki sanitarne były oddzielone dyktami wiórowymi, które były dziurawe i zgniłe z powodu wilgoci. Sufity i ściany pokryte były pleśnią oraz śladami po owadach. Podłoga w celach była drewniana i brakowało elementów parkietu, który z powodu przegnicia odchodził od podłoża. Drewniane i nieszczelne okna z powodu braku klamek często były zabite gwoździami. Brakowało dostępu do ciepłej wody. W Zakładzie Karnym w S. powód przebywał w celi 11 osobowej. Nie było ciepłej wody. Brakowało dostępu do prądu w godzinach 8 – 14. W oknach zamontowane były plastikowe blendy. Posiłki nie miały właściwej gramatury. W Zakładzie Karnym w S. brakowało ciepłej wody. Cele były przeludnione. Dostęp do opieki medycznej był utrudniony. Podawano leki

zastępcze powodujące rozstrój zdrowia. W pozwanych Zakładach Karnych osadzonym dokuczały pluskwy domowe, które zmuszeni byli likwidować we własnym zakresie.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz domagał się zasądzenia na swoją rzecz kosztów procesu.

Pozwany podniósł zarzut przedawnienia części roszczeń związanych z pobytem powoda w Areszcie Śledczym we W.. Roszczenia powoda przedawniać miały się sukcesywnie w miarę upływu 3 lat od zdarzeń faktycznych, z których powód wywodził roszczenie. W Areszcie Śledczym we W. powód przebywał od dnia 16 maja 2011 r. do dnia 17 sierpnia 2012 r. Pozwany zarzucił nadto, iż powód nie wykazał, by w wyniku ich działań jakiegokolwiek przysługujące powodowi dobro doznało rzeczywistego uszczerbku. Powód nie udowodnił także zaistnienia pozostałych przesłanek warunkujących odpowiedzialność Skarbu Państwa. Powodowi zapewniono warunki izolacji penitencjarnej zgodne z obowiązującymi przepisami. Nie można zasadnie w związku z tym twierdzić, by pozwany bezprawnie naruszył jakiegokolwiek dobro osobiste powoda. Powód w trakcie swoich pobytów w placówkach penitencjarnych nie przebywał w warunkach przełudnienia. Cele, w których był osadzony spełniały i spełniają warunki socjalno – bytowe do tego, by kwaterować w nich osoby pozbawione wolności, a stan techniczny należy określić jako dobry. Wyposażone są one w kompletny sprzęt kwaterunkowy w ilości odpowiadającej liczbie osób w nich osadzonych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Cele posiadają również odpowiedni dostęp światła dziennego. W żadnej z cel w pozwanych jednostkach penitencjarnych nie stwierdzono występowania robactwa. Dodatkowo Zakład Karny w S. objęty jest programem ochrony przed owadami. Zabiegi dezynsekcji przeprowadzane są w oparciu o ustalony harmonogram, jednakże w sytuacjach nagłych zabiegi realizowane są wg bieżącego wskazania. Podczas pobytu pozwanego w Zakładzie Karnym w S. profilaktyczne zabiegi dezynsekcyjne przeprowadzane były w dniach 16 stycznia 2015 r., 18 lutego 2015 r., 30 marca 2015 r. i 21 kwietnia 2015 r. Powód przebywał w celach, co do których nie było wskazań do podejmowania działań poza przewidzianym harmonogramem. Przepisy prawa nie przewidują obowiązku zapewnienia osadzonym dostępu do ciepłej bieżącej wody w celi mieszkalnej. Opieka medyczna nad powodem realizowana była zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu udzielania świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności przez zakłady opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności. Twierdzenia powoda o utrudnionym dostępie do więziennej służby zdrowia i niewłaściwej opiece medycznej polegającej na podawaniu leków zastępczych powodujących rozstrój zdrowia są nieprawdziwe i nieoparte żadnymi dowodami. We wszystkich jednostkach penitencjarnych posiłki odpowiadały normom przewidzianych przepisami prawa. Ze wszystkich przechowywanych w kuchni potraw wchodzących w skład posiłku pobierane są codziennie próby smakowe w celu kontroli wartości smakowych potraw i ich jakości pod względem zdrowotnym. W żadnej z pozwanych placówek nie stwierdzono, aby wydano posiłek o złej jakości. Powód nie złożył żadnej uzasadnionej skargi na warunki osadzenia. Powodowi zapewniano możliwość aktywnego udziału w programach resocjalizacyjnych, różnorodnych form zajęć kulturalno – oświatowych i sportowych. Powód nie wykazał, żeby doznał krzywdy ani też jaki jest rozmiar ujemnych następstw w jego sferze fizycznej i psychicznej. Podana przez powoda wysokość zadośćuczynienia całkowicie abstrahuje od powołanych przez niego okoliczności, co czyni żądanie zapłaty pozbawionym uzasadnienia. Z treści pozwu nie wynika, by rzekomy stopień dolegliwości doznanych przez powoda w związku z osadzeniem w pozwanych jednostkach przekroczył nieunikniony element cierpienia wpisanego w pozbawienie wolności. Nie ma podstaw do zasądzenia zadośćuczynienia pieniężnego w każdym przypadku naruszenia dóbr osobistych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód od dnia 16 maja 2011 r. do dnia 17 sierpnia 2012 r. osadzony był w Areszcie Śledczym we W., od dnia 17 sierpnia 2012 r. do dnia 26 września 2012 r. w Zakładzie Karnym (...) we W., od dnia 26 września 2012 r. do dnia 17 października 2012 r. w Areszcie Śledczym w C., od dnia 17 października 2012 r. do dnia 24 października 2012 r. w Areszcie Śledczym w K., od dnia 25 października 2012 r. do dnia 7 listopada 2012 r. w Areszcie Śledczym w S., od dnia 7 listopada 2012 r. do dnia 17 listopada 2014 r. w Zakładzie Karnym (...) we W., od dnia 17 listopada 2014 r. do

dnia 4 maja 2015 r. w Zakładzie Karnym w S.. Począwszy od dnia 4 maja 2015 r. do dnia 27 listopada 2015 r. powód przebywał w Zakładzie Karnym w O..

Podczas pobytu w Areszcie Śledczym we W. powód w okresie od dnia 19 maja 2011 r. do dnia 23 maja 2011 r. osadzony był w celi o powierzchni 8,7 m², w której przebywało w tym czasie 2 osadzonych, od dnia 23 maja 2011 r. do dnia 26 maja 2011 r. w celi o powierzchni 8,63 m², w której przebywało w tym czasie 2 osadzonych, w dniach 26 i 27 maja 2011 r. w celi o powierzchni 8,63 m², w której przebywało w tym czasie 2 osadzonych, od dnia 27 maja 2011 r. do dnia 21 lipca 2011 r. w celi o powierzchni 8,32 m², w której przebywało w tym czasie 2 osadzonych, od dnia 21 lipca 2011 r. do dnia 9 listopada 2011 r. w celi o powierzchni 46,4 m², w której przebywało w tym czasie 15 osadzonych, od dnia 9 listopada 2011 r. do dnia 18 listopada 2011 r. w celi o powierzchni 46,4 m², w której przebywało w tym czasie 15 osadzonych, od dnia 18 listopada 2011 r. do dnia 10 sierpnia 2012 r. w celi o powierzchni 46,4 m², w której przebywało w tym czasie 15 osadzonych, a od dnia 10 sierpnia 2012 r. do dnia 17 sierpnia 2012 r. w celi o powierzchni 22,68 m², w której przebywało w tym czasie 7 osadzonych.

(dowód: - informacja o pobytach i orzeczeniach – k. 55, 56,

- wyjaśnienia z 25.08.2015 r. – k. 32,

- historia rozmieszczenia powoda w konkretnych celach podczas odbywania kary pozbawienia wolności – k. 57,

- przesłuchanie powoda – utrwalony przebieg rozprawy z 1.03.2016 r., k. 150, 151)

W dniach 16 stycznia 2015 r., 18 lutego 2015 r., 30 marca 2015 r. i 21 kwietnia 2015 r. na terenie Zakładu Karnego w S. dokonano dezynsekcji. Zabiegi wykonane zostały jedynie w wybranych celach mieszkalnych. W celach, w których osadzony był powód dezynsekcji nie przeprowadzono.

(dowód: - protokół pozabiegowy z 16.01.2015 r. – k. 44,

- protokół pozabiegowy z 18.02.2015 r. – k. 45,

- protokół pozabiegowy z 30.03.2015 r. – k. 46,

- protokół pozabiegowy z 21.04.2015 r. – k. 47,

- historia rozmieszczenia powoda w konkretnych celach podczas odbywania kary pozbawienia wolności – k. 57)

W dniach 9 czerwca 2014 r., 17 czerwca 2014 r. i 18 czerwca 2014 r. w Zakładzie Karnym (...) we W. przeprowadzona została wizytacja w zakresie prawidłowego funkcjonowania tej jednostki w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 9 czerwca 2014 r. W trakcie wizytacji nie stwierdzono występowania w jednostce zjawiska przeludnienia. Na koniec roku 2013 w 209 celach mieszkalnych kąpiki sanitarne zabudowane były jedynie częściowo, a do 115 cel nie posiadało instalacji umożliwiającej dostarczanie ciepłej wody bieżącej.

(dowód: - sprawozdanie z wizytacji Zakładu Karnego (...) we W. z 2.07.2014 r. – k. 58 – 99)

Zarówno w Areszcie Śledczym we W., jak i w Zakładzie Karnym (...) we W. kąpiki sanitarne nie były oddzielone w sposób trwały od pozostałej części cel mieszkalnych, w których przebywał powód. W Areszcie Śledczym we W. kąpik sanitarny odgrodzony został przez samych osadzonych za pomocą prześcieradeł, m.in. w celi, w której było osadzonych 15 osadzonych. W Zakładzie Karnym (...) we W. kąpik sanitarny oddzielała od reszty celi ścianka wysokości ok. 170 – 180 cm. Przestrzeń pomiędzy ścianą działową kąpika sanitarnego a sufitem osadzeni przesłaniali zawieszając prześcieradła. W obu jednostkach występowały pluskwy, które gnieździły się w materacach osadzonych. Przeprowadzane zabiegi dezynsekcji nie przynosiły rezultatów.

W okresie od dnia 1 października 2012 r. do dnia 1 października 2013 r. ochrona przed insektami obejmowała jedynie pomieszczenia kuchenne – magazynowe Zakładu Karnego (...) we W.. Począwszy od dnia 2 października 2013 r. do dnia 3 października 2015 r. ochrona przed insektami dotyczyła również m. in. bielizny, bielizny pościelowej, odzieży i obuwia osadzonych oraz cel mieszkalnych. Warunkiem przeprowadzenia zabiegów dezynsekcji było udzielenie stosowanego zlecenia przez Zakład Karny (...) we W..

(dowód: - umowa nr (...) – k. 110,

- umowa nr (...) – k. 111,

- umowa nr (...) – k. 112,

- zeznania świadka M. L. – utrwalony przebieg rozprawy z 1.03.2016 r., k. 149, 151,

- zeznania świadka Ł. P. – utrwalony przebieg rozprawy z 1.03.2016 r., k. 150, 151,

- zeznania świadka P. W. – utrwalony przebieg rozprawy z 1.03.2016 r., k. 150, 151,

- przesłuchanie powoda – utrwalony przebieg rozprawy z 1.03.2016 r., k. 150, 151)

Sąd zważył, co następuje:

Pozew zasługuje na uwzględnienie jedynie w części.

Powód domagał się od pozwanego zadośćuczynienia w kwocie 120 000 zł z tytułu odbywania kary pozbawienia wolności w nieludzkich i poniżających warunkach.

Pozwany wskazywał natomiast, iż powód odbywał karę w warunkach zgodnych z obowiązującymi przepisami i normami, a także podniósł zarzut przedawnienia części roszczenia.

Zgodnie z treścią art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Wskazany w treści art. 23 k.c. katalog ma charakter otwarty, stąd też do dóbr osobistych podlegających ochronie zaliczyć można także uprawnienie do godnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Jak natomiast stanowi art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

W myśl art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Natomiast na mocy art. 445 § 1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Krzywda (niemajątkowa szkoda na osobie) polega na ujemnych przeżyciach poszkodowanego, cierpieniach fizycznych (ból i inne dolegliwości) i psychicznych (ujemne uczucia przeżywane w związku z cierpieniami fizycznymi lub następstwami uszkodzenia ciała albo rozstroju zdrowia). Zadośćuczynienie pieniężne ma zaś na celu złagodzenie tych cierpień i powinno stanowić rekompensatę pieniężną za całą krzywdę doznaną przez poszkodowanego. Wskazany art. 445 § 1 k.c. stanowi w zakresie naruszenia dobra osobistego w postaci zdrowia człowieka *lex specialis* względem art. 448 k.c.

Odpowiedzialność deliktowa Skarbu Państwa unormowana została natomiast w treści art. 417 k.c. oraz art. 417² k.c. Zgodnie z treścią art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Art. 417² k.c. stanowi natomiast, że jeżeli przez zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej została wyrządzona szkoda na osobie, poszkodowany może żądać całkowitego lub częściowego jej naprawienia oraz zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, gdy okoliczności, a zwłaszcza niezdolność poszkodowanego do pracy lub jego ciężkie położenie materialne, wskazują, że wymagają tego względy słuszności.

Do katalogu przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa za niezgodne z prawem działanie zalicza się bezprawność działania związanego z wykonywaniem władzy publicznej, powstałą szkodę oraz związek przyczynowy pomiędzy zaistniałą szkodą a bezprawnym działaniem. Natomiast przesłankami odpowiedzialności Skarbu Państwa na mocy art. 417² k.c. są wykonywanie władzy publicznej, powstanie szkody, adekwatny związek przyczynowy pomiędzy wykonywaniem władzy publicznej a powstaniem szkody oraz zasadność przyznania odszkodowania w świetle zasad słuszności. Każdorazowo przesłanki te muszą wystąpić łącznie.

Kolejność badania przez sąd przesłanek odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa w oparciu o treść art. 417 § 1 k.c. nie może być dowolna. W pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie działania (zaniechania), z którego, wynikała szkoda oraz dokonanie oceny jego bezprawności, następnie ustalenie czy wystąpiła szkoda i jakiego rodzaju i dopiero po stwierdzeniu, że obie te przesłanki zachodzą, możliwe jest zbadanie istnienia między nimi normalnego związku przyczynowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 2012 r. sygn. akt II CSK 648/11, Lex nr 1215614).

Z treści art. 41 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wynika nakaz humanitarnego traktowania każdej osoby pozbawionej wolności bądź tymczasowo aresztowanej, co oznacza konieczność uwzględnienia minimalnych potrzeb każdego człowieka w ramach przyzwoitego poziomu życia w danym społeczeństwie. Wymaga to od władzy publicznej pozytywnych działań w celu zaspokojenia tych potrzeb, także osób pozbawionych wolności. Odbywanie kary pozbawienia wolności w świetle art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r., nr 61, poz. 284 z późn. zm.) można uznać za nieludzkie w przypadku złego traktowania osadzonego, które jest zamierzone i stosowane nieprzerwanie przez dłuższy czas, jeśli spowodowało u niego obrażenia ciała albo intensywne cierpienie fizyczne lub psychiczne. Przy czym już samo długotrwałe przebywanie w przepełnionych celach, w warunkach uwłaczających ludzkiej godności, stanowi wystarczającą podstawę uznania, że doszło do poniżającego traktowania. Za przejaw poniżającego traktowania osadzonego można również uznać złe warunki sanitarne, niehigieniczność i brak prywatności przy korzystaniu z urządzeń sanitarnych, permanentną niemożliwość zaspokajania potrzeby snu spowodowaną niewystarczającą liczbą łóżek i nieustannie włączonym światłem, niedostateczne oświetlenie, uniemożliwiające czytanie, złą wentylację celi, szczególnie uciążliwą dla osób niepalących osadzonych z palącymi, czy warunki prowadzące do rozprzestrzeniania się chorób, bądź brak możliwości leczenia. Nie można wszakże zapominać, iż cierpienie i poniżenie muszą wykraczać poza nieunikniony ich element związany z daną formą zgodnego z prawem traktowania lub karania.

Osadzenie skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności w przeludnionej celi, w której nie oddzielono urządzeń sanitarnych od reszty pomieszczenia i nie zapewniono wszystkim skazanym osobnego miejsca do spania, może stanowić naruszenie dóbr osobistych w postaci godności i prawa do intymności oraz uzasadniać odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 24 i 448 k.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2007 r., sygn. akt. V CSK 431/06, OSNC 2008/1/13). Godne warunki odbywania kary w zakładach karnych obejmują również zapewnienie prywatności i intymności, m.in. związanych z potrzebami fizjologicznymi (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2012 r., sygn. akt IV CSK 603/11, LEX nr 1228452).

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozostawiał wątpliwości, iż kąpiki sanitarne od pozostałych części cel mieszkalnych, w których powód przebywał w Areszcie Śledczym we W. i Zakładzie Karnym (...) we W., były oddzielone w sposób niewłaściwy i nie zapewniały osadzonym intymności związanej z załatwianiem

potrzeb fizjologicznych, jak również nie gwarantowały minimalnego komfortu dla osób w danej chwili z sanitariatów niekorzystających. Szczególnie uciążliwe było to bez wątpienia w celach zasiedlonych przez znaczną liczbę osadzonych. Podczas pobytu w Areszcie Śledczym we W. począwszy od dnia 21 lipca 2011 r. do dnia 10 sierpnia 2012 r. powód przebywał w celach 15 osobowych, zaś w okresie od dnia 10 sierpnia 2012 r. do dnia 17 sierpnia 2012 r. w celi 7 osobowej. Co istotne, jak wynika z zeznań świadków i przesłuchania samego powoda, kąćki sanitarne w Areszcie Śledczym we W. w żaden fizyczny sposób nie były odseparowane od pozostałej części celi mieszkalnej przez administrację tej placówki. To osadzeni we własnym zakresie sporządzili prowizoryczną zasłonkę za pomocą prześcieradeł. W Zakładzie Karnym (...) we W. kwestia wygrodzenia kąćka sanitarnego wyglądała nieco lepiej. Mianowicie sanitariaty od części mieszkalnej cel oddzielała ścianka wysokości ok. 170 – 180 cm. Tym niemniej w pozostałym zakresie osadzeni również zmuszeni byli używając prześcieradeł dokonać pełnej separacji. Okoliczności te nie tylko wskazane zostały przez świadków i powoda, ale również pośrednio wynikały z treści sprawozdanie z wizytacji Zakładu Karnego (...) we W. za okres od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 9 czerwca 2014 r.

Kolejnym przejawem niegodnego odbywania kary pozbawienia wolności było zdaniem Sądu przebywanie w zarobczonych celach. Kwestię tą szczególnie mocno akcentowali w trakcie składania zeznań osadzeni razem z powodem z Areszcie Śledczym we W. bądź w Zakładzie Karnym (...) we W. świadkowie, co wskazywać mogło, na znaczną uciążliwość w odbywaniu kary z faktem tym związaną. Pozwany nie udowodnił natomiast, iż powyższe jednostki penitencjarne w sposób należyty zabezpieczone były przed insektami i w sposób skuteczny prowadziły walkę z pojawiającym się robactwem. Wprawdzie do akt sprawy złożono dokumenty wskazujące, iż Zakład Karny (...) we W. objęty był w okresie od dnia 1 października 2012 r. do dnia 3 października 2015 r. ochroną przed robactwem, jednakże z ich treści nie wynika, aby ochrona ta miała charakter kompleksowy i była wystarczająca. Przez pierwszy rok obowiązywania umowy zawartej z podmiotem zajmującym się dezynsekcją, ochrona obejmowała jedynie pomieszczenia kuchenne – magazynowe. W pozostałym okresie zakres ochrony został rozszerzony i obejmował m. in. bieliznę, bieliznę pościelową, odzież i obuwie osadzonych. Dezynsekcja cel mieszkalnych miała jedynie charakter doraźny i podejmowana miała być wyłącznie za zlecenie Zakładu Karnego. Jak natomiast zeznali świadkowie oraz wskazał powód, pluskwy, które dokuczały osadzonym, leżały się w materacach. Pozwany nie wykazał natomiast, aby w celach, w których przebywał powód robactwo nie występowało bądź było skutecznie tępięne.

W ocenie Sądu nie zaistniały natomiast przesłanki pozwalające na uznanie, iż powód osadzony był w celach przeludnionych. Stosownie do treści art. 110 § 2 k.k.w. powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m². Cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy. Kluczową kwestią decydującą o przeludnieniu celi nie jest liczba przebywających w niej osób, ale stosunek jej powierzchni do ilości osadzonych ją zasiedlających. Zjawisko przeludnienia celi występuje zatem dopiero w przypadku, gdy skazany ma do swojej dyspozycji powierzchnię mniejszą niż 3 m². Dopiero umieszczenie osoby pozbawionej wolności w celi o powierzchni przypadającej na osadzonego mniejszej niż 3 m² może stanowić wystarczającą przesłankę stwierdzenia naruszenia jej dóbr osobistych (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 r., sygn. akt III CZP 25/11, LEX nr 960463). Jak wynika natomiast z treści znajdujących się w aktach sprawy dokumentów, powód nie przebywał w celach, w których powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego była mniejsza niż 3 m².

Odnosząc się zaś do kwestii braku ciepłej wody bieżącej w celach mieszkalnych, trzeba zwrócić uwagę na rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. z 2003 r., nr 152, poz. 1493). Regulamin ten w § 30 precyzuje kwestie związane z higieną osobistą osadzonych. Regulacja ta przyznaje jedynie w ust. 3 uprawnienie do skorzystania z ciepłej kąpieli raz w tygodniu. W przedmiocie dostępu do bieżącej ciepłej wody w celach mieszkalnych regulamin milczy. Co istotne zgodność § 30 przywołanego rozporządzenia z konstytucją oraz przepisami k.k.w. orzekł w wyroku z dnia 31 marca 2015 r. Trybunał Konstytucyjny (sygn. akt U 6/14, Dz. U. z 2015 r. poz. 498). Skoro przepis prawa nie nakładający na jednostki penitencjarne obowiązku zaopatrzenia cel mieszkalnych w bieżącą ciepłą wodę

jest zgodny z przepisami prawa wyższego rzędu, w tym zawartymi w Konstytucji, to brak jest podstaw do uznania, że postępowanie pozwanych w tym przedmiocie było bezprawne. Nie można zapominać, iż godność człowieka podlega ograniczeniom, które są niezbędne (konieczne) w demokratycznym państwie prawnym. Odbywający karę pozbawienia wolności musi się bowiem liczyć z ograniczeniami swobód i praw mieszczącymi się w granicach prawa regulującego odbywanie kary pozbawienia wolności. Ponadto zakład karny nie ma obowiązku zapewnienia osadzonym warunków na przeciętnym poziomie społeczeństwa. Nawet złe warunki bytowe nie stanowią automatycznie naruszenia godności lub czci więźnia (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 marca 2015 r., sygn. akt I ACa 30/15, LEX nr 1679919). Wobec tego niedogodności w postaci braku dostępu w celach mieszkalnych do bieżącej ciepłej wody, czy odmienne od oczekiwanych przez powoda walory smakowe potraw nie stanowią zdaniem Sądu naruszenia jego dóbr osobistych.

Podnosił również powód, iż w trakcie jego pobytu w Zakładzie Karnym w S. podawano mu leki zastępcze powodujące rozstrój zdrowia. Powód okoliczności tej nie tylko nie udowodnił, ale również, co istotne, nie wskazał nawet w jakim zakresie jego stan zdrowia miał ulec uszczerbkowi w związku z rzekomym zażywaniem leków zastępczych ani też rodzaju leków zaleconych i leków wydawanych przez administrację Zakładu Karnego w S.. Wobec tego niemożliwym było stwierdzenie, iż w związku z odbywaniem kary pozbawienia wolności powód doznał jakiegokolwiek uszczerbku na zdrowiu.

Mając powyższe na względzie, na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, Sąd uznał, iż w czasie osadzenia powoda w Areszcie Śledczym we W. i Zakładzie Karnym (...) we W. doszło do naruszenia jego dóbr osobistych. Dobra te naruszone zostały wobec niezapewnienia intymności niezbędnej do wykonywania czynności fizjologicznych oraz właściwej ochrony przed insektami.

Należy mieć na względzie, iż pozwany skutecznie podniósł zarzut przedawnienia roszczenia w zakresie żądania pozwu związanego z częścią pobytu powoda w Areszcie Śledczym we W.. Na mocy art. 442¹ § 1 k.c. roszczenia o naprawienie szkody wywołanej czynem niedozwolonym przedawniają się z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Wiedzę w tym zakresie powód posiadał przez cały okres odbywania kary pozbawienia wolności. Pozew wniesiony został w niniejszej sprawie w dniu 26 maja 2015 r., zatem przedawnieniu uległy roszczenia związane z zapłatą zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powoda w okresie od dnia 16 maja 2011 r. do dnia 26 maja 2012 r.

Mając wszystkie powyższe okoliczności na uwadze Sąd uznał, iż powodowi należy się od Skarbu Państwa – Aresztu Śledczego we W. i Skarbu Państwa – Zakładu Karnego (...) we W. zadośćuczynienie w kwocie 2 000 zł. W pozostałym zaś zakresie powództwo zostało oddalone, o czym orzeczono w pkt I i II sentencji wyroku.

Powód dopiero w toku procesu opuścił zakład karny i obecnie nie uzyskuje żadnego wynagrodzenia ani nie posiada jakiegokolwiek majątku. Ponadto w istocie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, zatem powództwo było co do zasady uzasadnione. Sama zaś skala dokonanych naruszeń i kwota należnego powodowi zadośćuczynienia zależały wyłącznie od uznania Sądu. Dlatego też w pkt III sentencji wyroku na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd odstąpił od obciążenia powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.